

ДО 150-РІЧЧЯ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
В.І.ВЕРНАДСЬКОГО

Вивчення, осмислення і пропаганда творчої спадщини видатного вченого-енциклопедиста В.І.Вернадського, 150-річчя від дня народження якого відзначає світова громадськість, посідають чільне місце в наукових працях і практичній діяльності нашого земляка – Заслуженого діяча науки Російської Федерації, доктора економічних наук, професора А.М.Асаула, твердо переконаного в тому, що «пам'ять має бути дієвою». У своїх дослідженнях вчений акцентує особливу увагу на громадській позиції академіка В.І.Вернадського, на його ставленні до України, її історії, мови і культури.

Показовою в цьому плані є праця «Економічна програма КЕПС та її значення для відродження економіки України і Росії», опублікована в Санкт-Петербурзі у 2005 році. В ній професор А.М.Асаул на основі широкого кола історичних джерел висвітлює роль В.І.Вернадського у створенні Академії наук України.

Помітне місце в наукових публікаціях нашого земляка займають і маловідомі, маловивчені сторінки

«Пам'ять має бути дієвою»

ТВОРЧА СПАДЩИНА ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-ЕНЦИКЛОПЕДИСТА – У ДОСЛІДЖЕННЯХ НАШОГО ЗЕМЛЯКА-НАУКОВЦЯ А.М.АСАУЛА

біографії видатного Вченого і Мислителя. Зокрема Анатолій Миколайович наголошує, що науково-літературний дар В.І.Вернадського виявився не лише в науці. В 20-ті роки минулого століття широкими були: праця Володимира Івановича по редагуванню збірки природничо-історичних творів Й.В.Гете, його статті, присвячені творчості Т.Г.Шевченка та Ф.І.Тютчева. Літературний аналіз творів Ф.М.Достоевського вражає глибиною проникнення Вернадського в творчу лабораторію видатного письменника. Будучи другом українських письменників і філософів І.Я.Франка та М.П.Драгоманова, академік Вернадський відносив до розряду вчених і видатних письменників Й.В.Гете, О.І.Герцена, А.Міцкевича, Т.Г.Шевченка, В.Г.Короленка, вважаючи, що вони мали величезний вплив на розвиток науки.

А ще раніше, в роки навчання у гімназії, 18 жовтня 1880 р. з'явився і перший поетичний твір самого Вернадського, присвячений долі України, «рідного мого краю». Гострополемічні, сповнені щирого болю за долю неньки-України поетичні рядки і сьогодні вражають своєю злободенністю, актуальністю. Тож не випадково професор А.М.Асаул, поділившись свого часу враженнями від поезії з іще одним нашим улавленим земляком – лауреатом Національної премії імені Т.Г.Шевченка, письменником О.М.Дмитренком, попросив його зробити літературний переклад вірша В.І.Вернадського на українську мову. Цей переклад ми й пропонуємо сьогодні увазі читачів «Решетилівського вісника».

В герці за волю

*Вкраїнонько, рідна моя сторона,
Віком на когось гнем спину...
Та в герці за волю неспинним
Ухвилі, здається, загину.
Ти сили черпаєш в синах
І рвем осоружні кайдани,
Кохана, що Богом нам дана!
Тобою захоплений розум,
Коли б ще мети до кінця
Сягала ти, нене, щораз!
Бо враз серед шквалів та гроз
Знов розбрат – на руку катам...
І знову літають шуліки,
Безжално терзають тебе...
Немає тим потоптам ліку.
О, небо святе, голубе...
Брати ворогами ставали...
Та чварам підвладні не всі!
Ген, дужість жива вал за валом
Являлася в грізній красі!
І хай це було ще так мало –
Вони не щадили життя.
То й зорі твої вже світали
Й терзало когось каяття...
І дні лихоліття минали,
І множились сили стократ.
Ти знов ворогів своїх гнала
І Бога благала з-за грат...
Шуліки зненацька з'являлись,
Біди незворотньої знак...
Ми долі на милість здавались –
Чи ж вічно все буде ось так?*

Тепер Анатолій Миколайович мріє про те, щоб цей вірш видатного вченого в чудовому перекладі вікопомного О.М.Дмитренка став широко відомим в Україні.

Розповідаючи в своїх статтях про роль В.І.Вернадського у створенні академічної Всенародної бібліотеки України (сьогодні бібліотека АН України носить ім'я свого засновника), професор А.М.Асаул не приховує, що пишається тим, що в фондах цієї книгозбірні є і його книги – як

у паперовому, так і в електронному варіантах (понад 40 найменувань). Вчений регулярно протягом восьми років надсилав до бібліотеки номери редакційного журналу «Економічне відродження Росії», до редакційно-наукової ради якого входять і видатні українські вчені-економісти академік В.М.Геєць, професори М.П.Войнаренко та В.С.Кравців.

Особливим предметом досліджень професора А.М.Асаула є тема «В.І.Вернадський і Полтавщина», адже життя і діяльність вченого в Україні нерозривно пов'язані з нашим краєм. Роки натхненної праці в Полтаві і Шишаках, Яреськах і Нових Санжарах, Кременчуці і Градизьку, на Лубенщині і Хорольщині були надзвичайно плідними. Важливим є і те, що професор А.М.Асаул не обмежується лише науково-теоретичним вивченням творчої спадщини Генія, а й надзвичайно багато робить для того, щоб конкретними справами, власними руками, невечерньою енергією і ентузіазмом, дієвою матеріальною допомогою увічнити пам'ять про нього. Він часто відвідує місця, пов'язані з діяльністю видатного вченого і робить все від нього залежне, щоб відродити і зберегти історичні і природні пам'ятки, які мають нагадати нащадкам про В.І.Вернадського. Так, наприклад, А.М.Асаул побував у Шишаках на тому місці, де була дача Вернадських, в минулому році – разом з членом Оргкомітету по святкуванню 150-річчя від дня народження видатного вченого віце-президентом НАН України А.Г.Загороднім, головою Полтавської обласної ради І.М.Момотом, ректором ПНТУ ім. Ю.Кондратюка В.О.Онищенком та Героєм України С.С.Антонцем. Спільними зусиллями було зроблено все, щоб відроди-

ти унікальну пам'ятку до ювілею.

Чимало зроблено вченим і для шанування пам'яті батьків В.І.Вернадського – Івана Васильовича і Ганни Петрівни, похованих у Санкт-Петербурзі на Никольському погості Олександрівської Лаври. За минулі роки їх могили були частково зруйнованими: перекопались пам'ятники, зникли фотографії, було втрачено хрест з могили Івана Васильовича, зламано хрест і на могилі мами видатного вченого, біля підніжжя меморіального комплексу з'явилися численні тріщини, земля просіла і т.д.

Професор А.М.Асаул порахував за власний обов'язок відновити і реставрувати ці могили. В 2012 р. було встановлено нові хрести, проведено масштабні земляні та бетонні роботи, висаджено квіти, в тому числі і барвінок, привезений з України. Анатолій Миколайович разом з дружиною Тетяною Миколаївною взяла на себе добровільне зобов'язання постійно піклуватися і підтримувати в належному стані могили Великих українців, які знайшли свій вічний спокій в Північній Пальмірі.

З ініціативи професора А.М.Асаула в день 150-річчя від дня народження В.І.Вернадського очільники Генерального секретаріату ради країн СНД відвідають Олександрівську Лавру, щоб покласти живі квіти до пам'ятників людей, які подарували людству титана розуму, думки, культури, моралі, самовідданої праці, людині і носію генів порядності, сумління, доброти, гідності, уваги і поваги до людей.

Ігор КОЗЮРА,
кандидат історичних наук.
Валерій КОЗЮРА,
краєзнавець.